

Prof. İlhan Başgöz'e Övgüyle...*

Dan Ben-Amos**

Türkçeyi hiç konuşmayı bilmeyen Amerikalı folklorcuların oluşan bir kuşağa, Türk folklorunu, Profesör İlhan Başgöz tanıttı. Bize hem geçmişimizin büyük folklor geleneğini, hem de çağdaş Türk toplumunda folklorun uğradığı değişimi bize Başgöz öğretti. Kahvehanelerinizdeki hikâyecileri, çocuklarınızın sorduğu bilmeceleeri, ihtiyarlarımızın söylediği atasözlerini, biz onun bilim adamı bakışından öğrendik. Hepimizin folklorlarda yeni kuramlar aradığımız bir dönemde, o bize, değerli araştırmaları ile yeni yaklaşımları üzerine kurmamız gereken temeli sundu. Yeni yaklaşımlar arayan ve kendilerine şaka yollu “Genç Türkler” denen bir Amerikalı folklorcular kuşağı arasında o, gerçek bir “Genç Türktü”. (İndiana Üniversitesi Folklor Bölümünün Başkanı olan Richard Dorson, çoğu öğrencisi olan ve içinde Dan Ben Amos’un, Alan Dundes’in, Richard Bauman’ın bulunduğu değerli folklorcular grubuna *Genç Türkler* adını takmıştı. (Bu deyim İngilizcede sadece gençliği değil bilimde, politikada ve başka alanlarda geleneğe ve kurulu düzene baş kaldıran insanları belirtmek için kullanılır ve Genç Osmanlılara Avrupa’da verilen “Jeune Turc” adından İngilizceye geçmiştir.)

Profesör Başgöz’ün “The Tale-Singer and His Audience” adlı makalesini ben yayımlamak onuruna eriştim. Bu makaleyi Prof. Kenneth Goldstein’le birlikte hazırladığımız “Folklore: Communication and Performance” adlı kitapta yayımladım. (Bu makale “Hikâye Anlatan Âşık ve Dinleyicisi” adı ile Türkçede yayınlanmıştır. Bak *Folklor Yazıları*; İlhan Başgöz, Adam Yayınları 1986, ss. 49-124).

* Bu yazı *folklor/edebiyat* dergisinin Haziran-Temmuz 1998-14. İlhan Başgöz Özel Sayısı’ndan alınmıştır.

** Prof.Dr., Pennsylvania Üniversitesi, The Department of Folklore and Folklife. (Asian and Middle Eastern Studies). dbamos@sas.upenn.edu

Başgöz, 1983'te organizasyonunu yaptığı 1. Türk Araştırmaları Konferansına katılanlarla birlikte...

İsrail'den Prof. Dimitri Segal, PTL adlı pek önemli bir derginin ilk sayısında (derginin adı "A Journal of Descriptive Poetics and Theory of Literature"dır) kitabımız için uzun bir değerlendirme yazısı yazdı. Bu yazıda o, Başgöz'ün makalesini kitabın en iyi makalesi olarak seçiyor ve şöyle diyordu: "Benim kanıma göre İlhan Başgöz'ün makalesi kitabın en iyi analitik araştırmasıdır. Bu makale büyük bir vukuf ve inceliklerine inerek, geleneksel hikâye anlatımında, dinleyicinin yapısının, hikâyenin yapısını nasıl etkilediğini incelemektedir."

Yalnız Prof. Segal'e değil, Prof. Başgöz hepimize folklorun böyle yeni bir boyutu olduğunu gösterdi. Bunu gerçekleştirdiği dönemlerde çoğumuz dinleyicinin anlatım üzerindeki etkisini, gösterimle (*performance*) düz gösteri (*demonstration*) arasındaki farkı, sözlü anlatımın gayret artırıcı, duyguları kamçılایıcı, sözcüklerle iletişim kurucu işlevlerini ve destanın yapısal bütünlüğünü açıklamak için, sadece, alan araştırmaları ile desteklenmeyen varsayımlar ileri sürüyorduk.

Kısaca söylemek gerekirse Prof. Başgöz'ün folklor araştırmaları çağdaş folklor çalışmalarının odağında yerini almıştır.